

Platon demokraatia vastu

Oletame, et laeva või laevade pardal valitseb järgmine olukord. Kapten on suurem ja tugevam kui keegi teine meeskonnas, kuid veidi halva kuulumisega ja lühinägelik, ning ka meresõiduuskustes samamoodi piiratud. Kõik meeskonnaliikmed tülitsevad omavahel selle üle, kuidas laeva juhtida, kusjuures igaüks neist arvab, et just tema peaks olema tüüri juures; nad pole kunagi õppinud meresõidukunsti ega saa öelda, et keegi oleks neid iial õpetanud või et nad oleks kulutanud pisutki aega selle õppimisele; tegelikult nad isegi ütlevad, et seda ei saagi õpetada, ning on valmis mõrvama igaühte, kes ütleb, et saab. Nad veedavad kogu oma aja kapteni ümber tungeldes ning tehes kõik, mida suudavad, et panna teda tüüri käest andma. Kui üks rühmitus on teistest edukam, võivad võistlejad nad tappa ja üle parda heita, ausa kapteni uimastavate ainete või joovastavate jookidega pikali panna, laeva enda kätte võtta, kahmata endale kõike, mis pardal leidub, ja muuta reisi seda laadi joobnud lõbusõiduks, nagu võib oodata. Lõpuks kuulub nende imetlus mehele, kes teab, kuidas kaptenit jõu või pettusega oma kontrolli alla saada; nad kiidavad tema meresõiduoskusi ja navigeerimist ning meretundmist ja peavad kõiki teisi kasutuiks. Neil pole aimugi, et tõeline meresõitja peab õppima tundma aastaaegu, taevast, tähti, tuuli ja teisi selle elukutse juures kohaseid aineid, kui ta tõesti tahab sobida laeva juhtima; ja nende arvates on täiesti võimatu omandada sääraseks juhtimiseks vajalikke ametioskusi (ükskõik kas nad tahavad või ei, et laeva niimoodi juhitaks) ja nende meelest pole üldse olemas sellist asja nagu meresõidukunst. Kui see kõik leiab pardal aset, kas ei kaldu siis säärasel laeval olevad madrused pidama tõelist meresõitjat jutupuhujaks ja unistajaks, kellest neil kellelgi mingit kasu pole?

(Platon, *Riik*, lk 282)

Platoni vastuseis demokraatialle kasutab ära teist silmnähtavat pinget demokraatiateoorias. Nii nagu "sääraseks" juhtimiseks vajalikke ametioskusi (ükskõik kas nad tahavad või ei, et laeva niimoodi juhitaks) ja nende meelest pole üldse olemas sellist asja nagu meresõidukunst. Kui see kõik leiab pardal aset, kas ei kaldu siis säärasel laeval olevad madrused pidama tõelist meresõitjat jutupuhujaks ja unistajaks, kellest neil kellelgi mingit kasu pole?

Allikas: J. Wolff. Sissejuhatus poliitikafilosoofiasse. Tartu Ülikooli kirjastus. 2005.